

คอลัมน์ "หอคอยส่องโลก"

Financial Day ฉบับวันพุธที่ 1 พฤศจิกายน 2538

รัฐบาลอเมริกันผู้รักความเป็นธรรม

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

ผมมีความรู้สึกอีกจาประชาชนชาวอเมริกันเสมอมาที่มีรัฐบาลและผู้นำที่เอาใจใส่ทุกข์สุขของราษฎร ในประการสำคัญ รัฐบาลอเมริกันซูดแล้วซูดเล่า และผู้นำอเมริกันรุ่นแล้วรุ่นเล่า ไม่ว่าจะสังกัดพรรครีพับลิกันหรือพรรคเดโมแครต ล้วนแล้วแต่รักความเป็นธรรมทั้งสิ้น มีหน้าข้าราชการและผู้นำอเมริกันเหล่านี้ไม่เคยกระดากปากที่จะกล่าวถึง 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน'

ด้วยความรักความเป็นธรรม รัฐบาลอเมริกันจึงต้องทำตัวเป็น 'ตำรวจโลก' สหรัฐอเมริกาเข้าไปทำสงครามเกาหลีและสงครามอินโดจีน เข้าไปแทรกแซงการเมืองภายในทั้งในนิคารากัว เอลซัลวาดอร์ ปานามา และประเทศละตินอเมริกาอื่นๆ รวมตลอดจนเข้าไปโค่นล้มรัฐบาลอัลยันเตแห่งซิวี 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' เป็นความเป็นธรรมที่ยึดถือระบบทุนนิยมเหนือกว่าระบบสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกาทนเห็นการเติบโตใหญ่ของระบบสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์มิได้ จึงพยายามสกัดกั้นการเติบโตใหญ่นี้ และหลายต่อหลายครั้งถึงกับเข้าไปโค่นล้มรัฐบาลประเทศต่างๆ ที่เดินแนวทางสังคมนิยม/คอมมิวนิสต์

ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมมิใช่รากฐานปัจจัยเดียวของ 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' ระบบการปกครองประชาธิปไตยก็เป็นที่มาของ 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' ด้วย รัฐบาลและผู้นำอเมริกันมักจะชูแนวความคิดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ และหลายต่อหลายครั้งเข้าไปโค่นล้มรัฐบาลเผด็จการในประเทศต่างๆ แต่เมื่อถึงคราวต้องเลือกระหว่างระบบทุนนิยมกับระบบเผด็จการ สหรัฐอเมริกาตัดสินใจเลือกระบบทุนนิยมเหนือกว่าระบบเผด็จการ เพราะ รัฐบาลและผู้นำอเมริกันกลัวคอมมิวนิสต์มากกว่ากลัวเผด็จการ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลอเมริกันจึงมีบทบาทสำคัญในการล้มล้างคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆ 'ไม่ว่าจะเป็นเกาหลีใต้ ไต้หวัน เวียดนามใต้ หรือซิวี'

'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' ยังมีพื้นฐานของการต่อต้านยาเสพติด รัฐบาลและผู้นำอเมริกันไม่ต้องการให้ประชาชนเผชิญภาวะเสื่อมโทรมด้านสุขภาพ จึงไม่เพียงรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอย่างแข็งขัน หากยังประนามทั้งประเทศและบุคคลที่มีส่วนร่วมในการผลิตและการค้ายาเสพติดอีกด้วย

สุขภาพเป็นคุณภาพสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการอาหารและยาแห่งสหรัฐอเมริกาจึงเข้มงวดในการรับจดทะเบียนตำรับยา แม้ตำรับยาที่รับจดทะเบียนแล้ว หากพบในภายหลังว่ามีผลข้างเคียงที่ทำลายสุขภาพอย่างสำคัญ คณะกรรมการฯไม่รับรองที่จะถอนทะเบียนตำรับยาดังกล่าว ประชาชนชาวอเมริกันจึงได้รับการคุ้มครองสุขภาพจากการบริโภคยาอย่างดียิ่ง แต่ยาที่รัฐบาลอเมริกันห้ามขายในสหรัฐอเมริกา มิได้ถูกห้ามส่งออกไปขายต่างประเทศ ด้วยเหตุดังนี้จึงมียาที่ไม่ได้มาตรฐานอเมริกันจำนวนมากถูกส่งไปขายในโลกที่สาม ในยุครัฐบาลเรแกน 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' มีรากฐานจากข้อสมมติที่สำคัญว่า ชีวิตชาวอเมริกันมีค่ามากกว่าประชาชนในโลกที่สาม

ในด้านเศรษฐกิจ นับเป็นเวลาเกือบสองทศวรรษแล้วที่รัฐบาลอเมริกันชูแนวความคิดว่าด้วยการค้าที่เป็นธรรม (Fair Trade Doctrine) โดยไม่ยอมรับแนวความคิดว่าด้วยการค้าเสรี (Free Trade Doctrine) ผู้นำอเมริกันจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า เหตุที่สหรัฐอเมริกามีปัญหาการขาดดุลการค้ายืดเยื้อยาวนานและรุนแรงเป็นเพราะสหรัฐอเมริกาได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเปิดตลาดรับสินค้าจากต่างประเทศโดยเสรี สินค้าอเมริกันกลับมีปัญหาโดยไม่สามารถเข้าถึงตลาดในหลายต่อหลายประเทศ U.S. Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988 ตราขึ้นบนพื้นฐานของแนวความคิดว่าด้วยการค้าที่เป็นธรรม โดยให้อำนาจรัฐบาลอเมริกันในการเป็นโจทก์กล่าวหาประเทศที่มีการค้าอันไม่เป็นธรรมกับสหรัฐอเมริกา ในการเป็นผู้ไต่สวนพฤติกรรมอันไม่เป็นธรรมเหล่านั้น และในการเป็นผู้พิพากษาคดีความที่กล่าวหา และด้วยอำนาจตามบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้ รัฐบาลอเมริกันปีบบังคับนานาประเทศให้เปิดประตูรับสินค้าอเมริกัน มากบ้างน้อยบ้างตามแต่กรณี

'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' ยังยึดหลักการ 'ตาต่อตา ฟันต่อฟัน' อีกด้วย ด้วยเหตุที่รัฐบาลอเมริกันมีความเชื่อว่า บรรดาประเทศที่มีการค้าเกินดุลกับสหรัฐอเมริกาล้วนแล้วแต่มีปฏิบัติการอันไม่เป็นธรรม หากรัฐบาลอเมริกันจะกระทำการอันไม่เป็นธรรมบ้างก็มิได้ผิดหลักการ 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' การที่ C.I.A. ดักฟังโทรศัพท์เจ้าหน้าที่กระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม (MITI) แห่งประเทศญี่ปุ่น หาได้ทำให้ 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' เบี่ยงเบนจากหลักการไม่

หนังสือพิมพ์ *The New York Times* ฉบับวันที่ 15 ตุลาคม 2538 รายงานข่าวว่า ในระหว่างการเจรจาการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่นเรื่องการเปิดตลาดญี่ปุ่นเพื่อรับรถอเมริกันเมื่อต้นปี 2538 นายมิกกี้ แคนเตอร์ (Mickey Kantor) ผู้แทนการค้าแห่งสหรัฐอเมริกา (USTR) ทราบอยู่ตลอดเวลาว่ารัฐบาลญี่ปุ่นมีจุดยืนและยุทธวิธีการเจรจาอะไรบ้าง ทั้งนี้ด้วยการดักฟังโทรศัพท์ที่ข้าราชการกระทรวง MITI ติดต่อกันเอง และที่ติดต่อกับผู้บริหาร

บริษัทรถยนต์ญี่ปุ่น C.I.A. ซึ่งดักฟังโทรศัพท์ดังกล่าวนี้รายงานให้นายแคนเตอร์ทราบอยู่ตลอดเวลา อันเป็นเหตุให้นายแคนเตอร์เล่นเกมรุกในการเจรจาได้

รายงานข่าวของสถานีโทรทัศน์ NBC ในวันที่ 17 ตุลาคม 2538 ยืนยันรายงานข่าวของ *The New York Times* ดังกล่าวข้างต้นนี้ เรื่องนี้สร้างความรู้สึกเป็นเดือดเป็นแค้นแก่ผู้นำญี่ปุ่นอย่างมาก เจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำสหรัฐอเมริกาถึงกับเข้าพบเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศอเมริกัน และนายเรียวตาโร ฮาชิโมโตะ (Ryutaro Hashimoto) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง MITI แจ้งความพอใจต่อนายแคนเตอร์ในระหว่างการประชุม Quadrilateral Summit ณ เมือง Ripley ประเทศอังกฤษเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2538

ผู้นำญี่ปุ่นมีความรู้สึกว่าการดักฟังโทรศัพท์นั้นเป็นการเล่นสกปรก และเป็นการเล่นเอาเปรียบคู่แข่งจากการค้า เพราะทำให้การเจรจามีได้อยู่บนพื้นฐานที่เสมอภาคกัน ในขณะที่สหรัฐฯ ให้ความสำคัญเป็นธรรมทางการค้า แต่สหรัฐฯ กลับเอาเปรียบในการเจรจาอย่างน่าละอาย เหตุที่ผู้นำญี่ปุ่นมีความรู้สึกเช่นนี้เป็นเพราะมิได้มีความเข้าใจอันถ่องแท้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของ 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' ด้วยเหตุที่ผู้นำอเมริกันจำนวนมากเห็นว่าญี่ปุ่นมีการค้าอันไม่เป็นธรรมกับสหรัฐอเมริกา จนดุลการค้าเกินดุลจำนวนมาก หากสหรัฐฯ จะเอาเปรียบในการเจรจาการค้าบ้างก็เป็นเรื่องที่ญี่ปุ่นจะต้องรู้จักอดทน เพราะความไม่เป็นธรรมในการเจรจาถูกชดเชยด้วยความไม่เป็นธรรมทางการค้า

หลักการพื้นฐานของ U.S. Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988 ช่วยให้เข้าใจ 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' ได้เป็นอย่างดี ตามกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ รัฐบาลอเมริกันเป็นทั้งโจทก์ ผู้ไต่สวน และผู้พิพากษาในเวลาเดียวกัน หลักการดังกล่าวนี้ สืบสานจากหลักการของการเป็น 'ตำรวจโลก' นั่นเอง สหรัฐอเมริกาทำตัวเป็น 'ตำรวจโลก' และเคยชินกับการเป็น 'ตำรวจโลก' มาเป็นเวลานาน 'ตำรวจโลก' จะต้องสามารถบอกได้ว่า ใครเป็นผู้ร้ายและมีหน้าที่ต้องจับผู้ร้าย ผู้นำอเมริกันจึงเคยชินกับการพิพากษาผู้อื่น

หากจะกล่าวให้ถึงที่สุดแล้ว 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน' มิใช่อะไรอื่น หากแต่ได้แก่ หลักการที่ว่า 'ข้าคือความเป็นธรรม' เมื่อสหรัฐอเมริกาบอกว่า สิ่งใดไม่เป็นธรรม สิ่งนั้นย่อมต้องไม่เป็นธรรม และเมื่อสหรัฐอเมริกาปฏิบัติการใดๆ ปฏิบัติการนั้นย่อมต้องเป็นปฏิบัติการที่เป็นธรรม

นี่แหละคือ 'ความเป็นธรรมแบบอเมริกัน'